

Tømmerveltene vokser i Luksefjellskogene

Varden 8/2 1958 av Eilert Kvernes!

Det er vinter i Luksefjellskogene. Ensom vinter.

Som alle andre steder er lyngtuer, berg og mose gjemt under de endeløse, hvite snedyner. Det var nesten trist å se den vesle kretsen ligge der rundt den hvitmalte kirken. Trist fordi det var så stille over alt. En liten pjokk stavret seg på ski bortover mot et av de karakteristiske røde husene, som man nesten over alt i øvre Gjerpen vil møte. Veslegutten ble borte rundt et hus, og så var det ingen lyder å høre mer.

For øyet må man vel ha lov å si at Luksefjell hører den varme og snøløse årstid til. Da er det vel neppe er en kveld uten at en eller annen drar fra byen og oppover de dryge to milene for å nyte stillheten - den velgjørende og nødvendige stillheten som alt for få tar seg tid til å finne.

Men inne i de store skogene slår tømmerkjøreren i haker så det smeller i stökkene, og det rasler i blanke jernlenker på stubbsledene og det lukter stramt av svette hester.

Tømmerslepene svinger seg forbi digre granlegger, over små myrdrag og opp og ned store og små stigninger.

Vi fikk følge med en av Løvenskiolds skogbestyrere, Ame Baksaa, oppover skogen. Han forteller at han i sitt distrikt har ca. 25 tømmerhoggere og 12 hester i daglig arbeid. Rundt omkring kan man se noen små, greie skogkoier som er montert meier under. Det er spisekoier, og Baksaa forteller at det etter loven skal være slik for hver kilometers avstand.

I dette distriktet er det stort sett samme avvirkningen som i fjor, og det er ikke så få tusen kubikkmeter verdifullt tømmer som hvert år blir hogd i disse skogene. Det er gjerne slik nå for tiden at skogsarbeiderne er å finne blant den eldre årgang, men her hos oss er det heller omvendt, sier skogsbestyrer Baksaa. Av disse er en del nordlendinger, de kommer gjerne og blir over hogstsesongen, men enkelte gir seg igjen for lengre tid.

Noen karer har slått seg til i skogen for godt, og de kan på ingen måte tenke seg noe annet arbeid i verden. Og man skal sannsynligvis lete forgjeves for å finne et sunnere arbeid. Lukt av kvae, tømmer, hest og alt hva bare en skogsmann kjenner i sitt eget rike, er velgjørende.

Lang vei-

Nede ved vannet lå det store tømmervelter i rad og rekke. Det er litt av kunst å legge opp tømmeret riktig, for det skal taes igjen når snøen og isen forsvinner og elven nedover til Skien er klar til å bære Luksefjells gull av sted til de mange

treforedlingsindustrien og sagbruk. -

Og tømmerveltene øker for hver dag, det blir lagt strø på strø og vind og vær går mellom de mange lag og reiser med mye væte fra stokkene før de tar vannet for langtransporten. - Men det er til dels lang vei for hestene å dra tømmerlassene. Noen rekker bare to eller tre vendinger om dagen, for det er flere kilometer til tømmerleggene inne i skogen.

Vi traff far og sønn med sin gamp og digre tømmer lass på sledene oppe i tømmerlepa. De stoppet, og hestene satte seg nesten på baken for å få stanset. Det knaket i skjæker og seletøy, og hestekoene skled en meter før de tunge lassene ikke rørte seg lenger. Det dampet av hestene, og hvitt skum sto i munnvikene når de liksom rastløse tygde og tygde i bikslet.

Det er faren, Andreas Åsland som kjører først - og sønnen Asbjørn, følger etter i samme sporet.

Andreas flyttet fra hjembygda Tørdal allerede i 8 års alderen, og har bokstavelig talt vokst opp sammen med storskogen i Luksefjell og han kjenner de ensomme steder og de vide strekninger ut og inn. Han har kjørt hest i Luksefjellskogene i mange år nå, og det er ikke så få hester han har "slitt ut" gjennom årene.

Men det er så trivelig alt arbeid i skogen, sier han - særlig når forholdene har vært så ideelle som i vinter. Det er akkurat passe mye sne til kjøringen på disse kanter og den har ikke voldt oss vanskeligheter av noen art enda. Men når man må måke frem tømmerullene og kjøre opp tømmerlepene til stadighet, da går arbeidet tregt - så vi får bare håpe på at forholdene resten av vinteren blir tilfredsstillende.

Så blir tømmerne strammet igjen, og hestene ligger langflate for å få lassene i gjenge. Så gir det et rykk, og de spreke fjordingene holder lassene i jevn fart - de er så inderlig godt trent til arbeidet, at det går liksom av seg selv. De gulaktige, lange lassene slynger seg nedover og det blir "vristet" i de bratteste kneikene, så slipper hestene å holde hele lasset aleine. Andreas forteller at fjordingene er de beste skogshestene, de er sterke og arbeidsvillige og har en egen evne til å kjenne hvordan de best skal arbeide.

Tømmeropplegg etter vei eller vassdrag

Men uten hoggere, blir det ingenting å kjøre på. Og som sagt er det i dette distriktet ca. 25 hoggere, og det er atskillige trær som går over ende gjennom hogstsesongen. -

En av hoggerne, Olaf Thommesen, har nå drevet uavbrutt med øks og tømmer sag i 17 år, og han behandler redskapen med den skogmanns sikre ferdighet. Thommesen er en

Noe av det sprekeste og kraftigste man kan se, er vel en hest i tømmerlepa når den stuper bratt utfor lange og svingete hellinger og det går så det oser nedover. Da vil en utenforstående foretrekke å holde seg lengst mulig unna, for da kan man i sannhet snakke om vell av hestekrefter. Men kjøreren sitter på lasset på en nesten tom høysekk og tar det hele med kjølig ro, på samme tid som han har et skarpt blikk med hver eneste sving og kneik. Men årelange øvelser og interesse for dette arbeidet, skaper gjerne flinke og sikre skogskjørere.

av de få som bruker øksen til å barke med. Det går ikke så fort unna som med barkespaden, sier han - men det er kanskje bare av gammel vane jeg foretrekker øksen.

- Men var det ikke mye lettere å ta seg arbeid på en fabrikk ned i byen et steds?

- Det er trivelig og greit her oppe i skogen, og jeg holder meg i god kroppslig form med hogsten. Kanskje jeg kunne trives i byen, kanskje ikke - kona kunne aldri tenke seg å flytte noe annet sted, og jeg må vel helst si meg enig jeg også.-

De verdifulle skogene blir skjøttet om og regulert av fagfolk på beste vis. Noe tilsynelatende små feiltrinn av en skogsbestyrer kan spille store verdier og derfor trengs det dyktige folk til å utføre arbeidet. Og det må kunne sies om folkene som steller med disse skogsdistriktene.

Det er lite vilt å se i skogen, sier de som farter den på kryss og tvers året gjennom. Storfugl er det rent sørgelig stelt med, det er sjelden man ser f. eks. tiur eller orrfugl. Derimot er det store mengder med elg og rådyr, de kan man nesten til daglig se rundt i skogene.

Noen enkelte steder inne i tjukkskogen åpner det seg vide, nesten snau områder. Det er plantefeltene, og smågrana skyter opp i forskjellige høyder på de forskjellige plantefelt. I ett av distriktene blir hvert år satt 50-60000 planter. Det er gjerne god voksterjord, og de skyter jevnt og sikkert opp i luften og verdifulle

alner blir gjennom årene lagt til skogen i Luksefjell. - Etter vanlige vokstervilkår skal grana være nådd sin beste alder for hensynsfull hogst når den er 70 år. Da har nye ætter overtatt, og mangt er vel forandret. Da vil det bli pratet om hvordan det var i skogen den gangen. Og kanskje vil de også dra praktisk lærdom av skogsmannens arbeidsmetoder som de er i dag. Men det er langt dit frem.

***